

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Mártzius' 18-dik napján, 1817-dik esztendőben.]

Szent Ilona.

A' közelébb költ M. Kurirban egy más újságlevél után mi is tsak egy pár szóval irtunk ezen szigetről. Most ezeket irhatjuk ugyan azon tárgyakról, a' Londoni, Febr. 24-dikén költ levelek után, bővebben: — „Szent Ilona' szigetén (igy szoll a' tudósító) oly keveset gondolnak már most Napoleonnal, mint ha rég' meg halt volna; 's alig lehetne elhinni, hogy a' 60-dik számú Regementünköl, melly most ezen szigeten őrizeten van, még eddig tsak egy tiszt sem látta őtet. Az utóbbi 12 vagy 14 napok alatt ki nem jött a' házából; lovat pedig már néhány hónapoktól fogva nem is látott. Olykorolykor rosszúl lévén maga gyógyítja magát; sokat ferdik, 's gyakran három óráig is elül a' meleg ferdőben. Távol légyen, hogy az Orvosi tudományhoz tsak valamennyire is bizna, de sőt inkább azt erőssíti, hogy az ártalmas és veszedelmes légyen, 's hogy ő azzal eddig is igen ritkán élt. Már nem egyszer eleibe terjesztették, hogy a' mozgásnélkül való élet miatt könnyen valamelly terhes nyavalya jöhet reá: — „Annál jobb, igy felelt Napoleon; ohajtanám, hogy parantsolat érkezék, hogy agyon löjjenek; ezen esetben tsendesen fognám a' halált ezen kanapén fogadni. Önnön magamat soha meg nem ölöm; állapotomnak türelemmel való szenvedésére elegendő lelki erővel bírok.“ — Soha meg nem engedte, hogy az úgy nevezett böltesség'

fogai közzül tsak egygyet is kivonnyanak, pedig sok fájdalmat és daganatot szenved miatta ábrázatjában; tsak megmelegítet keszkenőt rak a' fájdalmas részre; még tsak arra sem lehet reá venni, hogy főtt rózsalével gargarizálja a' torkát, attól félvén, hogy Merkuriust vagy Opiumot tesznek bele, mellyektől nagyon undorodik. Mint-hogy nem régen a' Scorbutus jelengette magát nálla, tanátsolták néki, hogy kevesebb húst és több zöldséget egyék, 's ezt a' tanátsot meg is fogadta, és azolta jobban érzi magát. Már most semmi idegent 's átaljában senkit maga' eleibe nem bortsát, a' kit nem a' Palota' nagy Masschalja Gróf Bertrand mutat-be néki: a' Kormányozó pedig nem engedi, hogy Bertrand valakit Longwoodba behívasson. A' sziget' lakosai közzül még kevesek látták Napoleont, de nem is mutatják, hogy látogatására menni kívánnának. Élete' módja tsupa Frantzia; 1 óraker fölötökömöz (de ez nem kává vagy egyéb efféle italnak neme, hanem az, a' mi nek neve: *Degeuner à la fourchette*, az az, a' mihes kés villa kívántatik p. o: sült kapany, fátzán, és szükségben rostélyos petsenye, vagy főtt disznó-lábdarabok tormával, 's több effélek); 's estvéli 8 óraker ebédel. Sokat olvas; gyakran el is alszik a' könyven. Las-Cases azt beszéllette, hogy egyszer 14 óráig látta olvasni egyvégtiben, a' mit bajos elhinni. Most, a' miolta Las-Cases nintsen a' szigeten, keveset ír. Ő volt, az ő Historiájának írásában, melly

már jó messze haladott, a' titoknokja. Azt, hogy a' Las Cases' irásai között valami olyant találtak volna, melly az ő elszökésének eszközlését illetné, nem gondolom; de találtak egy más nevezetes *Napszámszeréntvaló-jegyzőkönyvet*, mellyet ő a' Napoleon' Párisból való elútozásától fogva az ő elfogattatásáig, 's Longwoodba való elvitettetéséig folytatott. Ezt a' jegyzőkönyvet elvették tőle, 's meg fogják addig tartani, míg a' Ministerek meg határozzák, hogy mit kell véle csinálni. Bonaparténak még 10 lovai vagynak, de nem sokat érnek. A' Hatalmasságoknak Biztsaikaik között még mind ez ideig magához nem bocsátott egygyet is.

Nagy Britannia.

Minthogy a' Spence Társaságának nevezete most az Angliai dolgokban igen gyakran emlegettetik, jónak találták közönséges leveleink, ennek a' magok Olvasóikkal való megismertetésére nézve, a' következő megjegyzéseket kiadni:—„Spence, a' Tyne-mellett lévő Newkastlei Philosophiai Társaságban, 1775-ben, mint Akadémiai tanítást úgy tette legelsőben a' maga tudományát közönségesé. Néhány esztendőkkel azután, mint Politikai Álmot, úgy adta azt ki nyomtatásban ily tízmirás alatt: *Spence orsiai, egy Utopia és Oceana között fekvő Országbeli, Constitúció.* Ezen Constitúció szerint Spence orsiaiában minden föld az egész nemzet' megoszthatatlan és elidegeníthetetlen tulajdona, 's a' Felsőséget az alattvalók, egygyütt-vévetve, tesszik. Egyéb tulajdönt minden ember szereshet és birhat, csak fekvő jószágot nem, minthogy mind ezek, kivétel nélkül, egygyütt az egész nemzetéi! A' nagyobb birtokok 21 esztendőre adatnak-ki, Contractus szerint, 's ezen időnek eltelése után ismét a' többet ígérőnek adatnak kótyavetye által. Ha a' népesedés úgy kívánnya, ezek a' nagyobb jószágok kisebb részekre osztattatván, így adattatnak árendába, de ezek már csak egy-egy esztendőre. Sem-

mi egyéb adakozásoknak nemei nintsenek az árendafizetésnél; minden közönséges költségeknek ebből 's meg a' hasonlóképpen árendába adódó halászatokból 's bányákból, 's a' többi, kell kitélni. A' mi mind ezek után meg marad, minden lakosok között egyenlő részekben kiosztattatik. Törvényhozó hatalommal a' Parlamentum bír. Minden lakosoknak minden külöbség nélkül, még a' fejer nép is ki nem vétettetvén, jussok van a' voksolásra a' Parlamentum' tagjainak választatásában. Ez a' választás esztendőnként történik. A' Végrehajtó Hatalom 24 tagokból álló tanátsnak kezében van. A' tagóknak fele része minden esztendőben kilépiük, 's újak választatnak helyekbe. Minden férfitú lakos köteles a' haza' védelmezésére. Ott minden 3-dik (nem a' 7-dik mint nálunk) nyúgvó nap. A' vallásrol 's a' vallási ájtatosságokrol semmi szó nintsen a' Spence' országában; ő ezt minden embernek tulajdon lelkiismeretére bízta, hogy azt tselekedje, a' mit e' tanátsol. Míkor a' Frantzia Revolúció a' maga elveszettségének éppen a' legmagasabb halmára jutott volt, akkor Spence is elő állott egy irással, melly által meghívta az Anglus nemzetet, hogy vegye munkába az ő plánumának végrehajtását: — „Ne féljeteK, így szollította meg ezen irásában a' nemzetet, ne féljeteK attol, hogy célzástokat el nem ériteK. Ha valamely hajón az embereknek okok van arra, hogy a' kormányozással 's az útnak elintézésével meg ne élégedjenek, 's ezért a' fő igazgatóst magoknak vegyék, félhetnek-ő azon maroknyi tisztéktől, a' kik őket ebben megakadályoztatni akarnák?“ — Ezen irásért Spence elfogattatván, törvényszék' elébe állítottott. Egész képe olyan volt az embernek, hogy szánakozásra indította a' birákat, a' kik látták, hogy ő egy, nem feltett célzással rossz indulatú, eszelősködő (fanaticus), a' maga képzelődéseinek azonban közben egészen hitelt adó ember légyen.

A' Birákhozhoz é'képpen szollott: — „Én szegényebb vagyok, hogy sem a' Prokurátoroknak megfizethetnek, hogy oltalmazzanak; tehát kéntelen vagyok magam védelmezni magamat. Az én tudományom az embereknek valóságos jusaikról, a' természetben van fundáltatva, oly keményen, mint a' kőszikla; a' pokol' kapui sem vehetnek erőt rajta. A' mit nyomtatásban kiadtam, azt én egész lelkiismeretbeli meggyőződéssel írtam; 's a' szívem tudja azt; hogy én a' világ eránt való jó gondolkodásban akár melly Prófétával, Apostollal, vagy Philosphussal megmérkezhetek. Sem tovább nem élhettem sem tsendesen meg nem halhattam volna, ha azt, a' minék közönségesen való kimondására engem' az én lelkiismeretem' szava negatott, elhalgatnom kellett volna.“ — A' Spence' re való ítéllettelnek kimondásában azt vévén gondolóra a' birák, hogy az ő nyomtatásban kiadott gondolatait tsakugyan minden eszelősségek mellett is semmi zendülés 's a' közönséges bátorságnak semmi erőszakos hántodása nem követte; és hogy továbbá valaki tsak a' reá bizonyosodott törvénytelen tselekedetekért 's nem a' tsupa vélekedésekért büntetethetik meg; tehát a' Főítélőbiró Lord Kenyon, minékutánna a' Spence' mentiségét is meghalgtatta volna, őtet 20 font Sterlingnek fizetésére és esztendeig való fogságra ítélni elégnek találta.

Eltelvén ezen esztendő, Spence' egyik talgyát szerzett, arra nyomtatványait felrakta; 's a' talgyát maga vonván; így járt széllyel városról városra; 's így árulgatta philantropicus' írásait; 's így élegetett bár mi szegény módon is dé másokra való szorulás 's másoknak terhelése nélkül, mind addig, míg ezelőtt valami három esztendőkkel, elment a' minden elők' útján oda, a' hol bizonyosan nem bajlódik a' Spensoniai jöszágoknak árendába való adásával; hanem eszelős írásai tovább éltek mállánál, minthogy, mint a'

Parlamentumi vizsgálódásokban mondatik; még most is találtatnak követői, kikről tsakugyan azt jegyzik meg; hogy még eddig ki nem jött róllok, hogy sem a' Spence' földi gyűléskor történt gonoszságoknak ingerlőivel, sem azokkal; kik a' Prince'nek személyes megbántásában részesültek; valami öszszetsatolódásban volnának.

A' Spence' esztelen eszejárásának nyilvánosítására; még ezen kifejezéseket is előhozták írásából a' közönséges levelek: — „A' gazdagság' ereje, úgy mond, a' fekvő tulajdonban van elrejtve; mint a' Sámson' ereje a' hajában. Ha a' Philisteusok a' helyett; hogy az ő hajat elnyirték; a' feje' bőrit; az Indusok' szokása szerént lehúzták volna; így az ő ereje nem nőtt volna ismét meg. Ne esünk azon hibába; melyet a' Philisteusok elkövettek; *scalpirozzuk* a' gazdagokat.“

A' Parlamentumi dolgoknak folytatása: —

Unió háza: — Ezen házban Febr. 26. dikán tette meg Minister Castlereagh azon projektomot; hogy az általa a' Státus' bátorságára nézve jóvaltatott 4 pontok közzül az első; a' *Habés Corpus Aktának* felfüggesztetése; először felolvasásak (Arra; hogy valamelly projektum törvényyé legyen; a' kívántatik; hogy háromszor olvassassék fel a' Parlamentumban). A' tárgy sokáig tartó disputálásra adott alkalmatosságot. Burdett egy hosszú beszédet mondott el; melynek hevességét meg lehet az itt következő kevés kifejezésekből is ítélni: — „Én; úgy mond; semmi egyéb öszszeesküvést nem látok; tsak a' Ministerekét; melly arra való; hogy a' népet ijeszszék; és az ő (a' Ministerek') követői azok; kik a' titkos biztosságoknak előadásaiokban felhozott lázszó czédulákat önnön kezikkel kifüggesztették; a' Ministerek meg erősíthetethetik a' Parlamentumban a' magok projektumait; a' Westministeri palota (a' Parlamentum' gyűléseinek háza)

előtt, sőt itt ezen háznak folyosóiban is, vesztő alkotmányokat állíttathatnak fel: de mind ezeknek nem lesznek kívánt követkevéseik; engem legalább telyességgel nem fognak megindítani, megilletni." — Erre Minister Castlereagh felszólalván, azt mondotta, hogy neki úgy tetszik, hogy az Orátor nem a Parlamentom házához, hanem valami más helyen levő bizonyos személyekhez (a lázasztókhoz) intézte ezen szokat. — Ezen megjegyzésért megszólított a Minister. Lord Stanley megmondotta neki, hogy figyelmezzon a ház reguláira; a ház Orátora is felszólalt és kinyilatkoztatta, hogy ezen háznak regulái szerént minden beszédeknek, mellyek ebben elmondattatnak, úgy kell tartattatni, mint a mellyek egyenesen csak ezen házhoz intézetnek. Melly nyilatkoztatással megelégednia Minister jónaktalálván, utánna már éppen az ülés vége felé Lord Cochrane kezdett beszélni, így szollván: Jó lenne, ha a nép egy kérést levelet adná-be, melly által a mostani Ministereknek letétettetését kérné. — Végezetre voksolásra került a disputálás tárgya, s mind ezek mellett a heves kibotsátkozások mellett is 273 voksokkal 96 ellen meghatározott a Minister projektumának előszöri felolvastatása, a melly haladék nélkül meg is esett, s egyszersmind az is meghatározott, hogy a 2-dik felolvastatása 27-dikben a 3-dik pedig 29-dikben essék meg.

Febr. 27-dikén és 29-dikén Lord Castlereagh nem lehetett ugyan jelen az alsó ház üléseiben, minthogy a 26-diki ülés után nehéz torok fájást és náthát kapott, de azért a Habeas-Corpus-Aktá dolgá éppen úgy lefolyt, mint ha a Minister is jelen lett volna, az az, a Habeas-Corpus-Aktának felfüggesztetése 265 voksokkal 103 ellen meghatározott: — A felső ház csak ezen közönséges határszabással erősítette vala meg annak felfüggesztetését: *oly rövid ideig, mint csak lehet* — hanem az alsó házban kifejezve meghatá-

roztatott, hogy a jövő Juliusnak 1-ső napjáig maradjon felfüggesztetve, vagy erő nélkül. — Büdett azt jóvállotta, hogy az elfogattatható emberek között nedves és egészségtelen tömlőtbe senkit zárni szabad ne legyen; hogy a foglyoknak tűz, gyertya, és szabad mozgás engedtessek; hogy vasra ne verjék őket; hogy a Királyhoz és a Parlamentumhoz a fogházakból is kérelmeket intézhessenek, s feleségeikkel és gyermekeikkel beszélhessenek, s több effélék. — Ponsouby azt kívánta, hogy csak Május 20-dikáig tartson a nevezett Aktának felfüggesztetése. — Ezen jobbitások és sok más ehez hasonlók közül, tsakugyan egynek sem lett semmi fogantaja. Úgy határozott meg a projektom, mint azt a Minister kidolgozta.

A felső házban 20 Lordok adtak be protestatziókat a Habeas-Corpus-Aktának felfüggesztetése ellen, de a minnek már most, minekutánna egyszer a Minister jóvállása mind két házban meghatározott van, éppen semmi sikere nintsen. A protestálók között vannak: A Sussexi Hertzeg (Augustus Fridrik Királyi Printz) Bedford, Esseks, Lauderdale, Grey, Grosvenor, Holland, s több ilyenek, a kik azt mondják a magok protestálásokban, hogy nékiek úgy látszik, hogy a titkos biztosságoknak előadásokból nem tettik ki, hogy a veszedelem oly fenyegető volna, hogy annak elhárítására a Ministereknek kezében lévő törvények elegendők ne volnának.

Westminsterben is gyűlést tartottak ezen tárgyra nevezve a választó jussal bíró polgárok Febr. 25-dikén, és meghatározták, hogy kérelmet intézenek az alsó házhoz, hogy meg ne egygyezzek a Habeas-Corpus Aktának felfüggesztetésében. — Ennek a kérelemnek sem leve semmi fogantaja, valamint szintén némely Londoni újságírók dohogásának se, kiknek telyességgel nem tettik, hogy ez az Akta felfüggesztetett, azt mondván, hogy ez, a

régibb időkben csak nagyon szorgató környúlások között történt, p. o. mikor valamely Koronaprétendens az országban ösztreesküvést's magának pártosokatszerezni iparkodott, vagy pedig mikor Anglia valami igen erős ellenség által fenyegettetett. — Még a' London belső városabeli nagy tanács is gyűlést tartott 's meghatározta vala Febr. 16. dikán, hogy mind két házak' eleibe kérelmet intézzen azért, hogy meg ne' határozzák a' Habeas-Corpus-Aktának felfüggesztését. — Mind hiába. —

(Az Angliai törvények szerént, valamikor ez a' Habeas-Corpus-Akta felfüggesztetve nintsen, valamely személynek elfogattatása után legfeljebb is hat óra alatt közölni kell véle, az ő vagy rokonai kivánására azt a' parantsolatot, a' melynél fogva őtet elfogták és a' melyben az ő elfogattatásának oka kifejezette van.)

A' *Morning Chronicle*, a' hazának még ezen terhes környúlásai között sem áll guryolódva elméskedni. Lord Murrayrol, ki a' Régens Princzel egy hintóban ült, mikor ennek ablaka betörtetett, így ír: Az a' sérelem, mellyet a' Lord' szemének Jan. 28. dikán a' hintó' öszszetört ablakának üvegdarabja okozott, rossz következésű lehet reá nézve, minthogy Szemorvos Doktor Sándor, azt erőssíti, hogy a' Lord ennekután nem csak kettőnek, hanem nagyobbak is fog mindent látni.

A f r i k a.

Máltából írják, hogy az Algiriái Dey, mint látszik már elfelejtkezett az Anglusok által lett megfenyítetésről, mint-hogy megtiltotta, hogy az ő kikötőhelyeiből, gabonát és egyéb eleséget, még csak tojást is, vigyen valaki a' Középtengeren lévő Anglus birtokokba.

W ü r t e m b e r g

Februárius' 3. dikán az istentisztelet után, mellyen ő Felsegek a' Király és a' Királyné, a' Titkos Tanácsosok és Ország Rendei jelen voltak, a' Würtembergi ismét öszve hívott Rendeinek gyűlését e'

következendő nevezetes beszéddel nyitotta meg a' Király:

Méltóságos, Fő tiszteletű, Nemes, Kedves Híveim! A' boldog emlékezetű Király, az én Atyám, kinek ezen Országra nézve tett dicső érdemeit tisztelettel fogja emlegetni a' Historia, mihelyt a' köz tsendeségnek, és Rendnek Európában lett visszaállításával a' Német Statusokban is helyre állíthatott a' Törvényes állapot: albelli szándékát egyszeriben kinyilatkoztatta, hogy az Igazgatói-hatalomnak határait, a' Status fontosabb dolgaiban egy Constitutzió által meg akarja állapítani. A' Nép' óhajtatásának tökéletesen megfelelt azt jelentvén ki, hogy ezen új és az ország' minden részeivel köz Constitutzióban a' Würtembergi Hercegnak hajdani Constitutziójától mind azt a' mit csak alkalmaztatni lehet fel fog venni. Előre is olyan előterjesztéseket tett ő, mellyek hálaadatos emlékezetet érdemlének. Én ezt, 's mind azt, valami ezen tárgyban esett, már akkor is azzal a' részvétellel követtem, a' minen út belém a' Hazaszeretete sugallott, es azzal a' figyelemmel, mellyet jövődő hivatalom kötelességemmé tett. A' Király az én Atyám nem érthette meg, hogy dicséretesen kezdett Munkája meg érjen, és így reám szállott az a' kötelesség, hogy azt tökéletesseggel vigyem. Ámbár az én helyezettetésem ezen tekintetben, megdicsőült Atyámetől egészen különbözik: mindazonáltal örömmel engedek ezen kötelességnek, megtevéen a' feől győződve, hogy szeretett Népnek boldogságát ugyan csak a' Törvény állapotjának erős lábra való állításával fundálhatom tartósan meg. Ezen telt ügy reményem, hogy egy olyan Constitutzió által lehet egyedül elérnem, mellynek fundamentuma az egyenes, ezimere a' nyílt szívűség. — Előadattam én magamnak e' vegre a' rendelt Biztosságnak előleges rajzolatját; Titkos Tanácsomnak véleményét meghalgtam; a' Védelmező, 's ellenkező okokat szorgalmasan megfontoltam; mindazáltal nem

felejtettem azt is el, hogy mit kíván a mi időnknek lelke, és mit parantsol Európának, különösen Német Országnak jelenvaló szerkeztetése, kiváltképpen tekintetbe vétetni. Ezen felsőbb szempontból kell az Uraknak is, Nemes és Kedves Híveim! azon Constitutziónak előleges rajzolatját, mellyet én ma az Urakkal, és Népemmel közönségesen nyomtatásban közlök, megítélni. Tisztelni kell az Uraknak azokat a köteleztetéseket, mellyek engem mint Német Szövetséges Fejedelmet, mellyek Würtembergát, mint a Német Szövetségnek egy részét illetik, és velem együtt az egész Német Hazának intereszszéjéhez híven, és erősen hozzá kell magokat tsatolniaok. Az Örökös Tartományokbeli Constitutziónak minden még alkalmaztatható Rendszabásai ezen pláumban lelkieméretszerént talpkövyül tevődtek, gondosan használtattak. Titkos Tanatsosimnak meg van hagyva, hogy azt az Uraknak elébe terjesszék, és annak minden szakaszszánál kifejtéggessék az okokat, mellyek vagy a hajdani Constitutiótól, vagy a Biztosságnak most feltett rajzolatjától való eltávozását megigazítják. Ha az Urak, a mint jusom van várni, ezt a Projektumot előítélet nélkül meg vizsgálják, által fogják látni mint megtartódott a régi Constitutziónak a java, ellenben a tapasztalás és érettebb gondolkozás is miképpen használtott arra, hogy szükséges és hasznos jobbítások tétessenek, és az új elemantumok a régiekkel öszve olvasztassanak. Mar csak magát azt úgy lehet nézni, mint nagy nyereséget; hogy a mi az előtt szelylel szórva, és diríbbe darabba volt, most az öszve foglalvatván a határozatlanságnak helyét határozottság foglalta el; e szerént minden a Nép közzül meg esmerkedhetik a Constitutióval; — és hogy az országnak egyes részei egy Törvényes Egészé vagyának egyesítve. A Thronuson való következésre nézve szabott Törvények által batorságba van az ország helyheztesdve az eránt, hogy örökké egy magában fennálló Státust fóg formálni, és az ország igazgatásáról is lelkieméret szerént van gondoskodva. A Státus kormányozása törvényességének sokkal bizodalmasabb közési Centralis Hivataloknak Collegiumok szerént való elintézése; és a szorosabbá tett felelni tartozás, valamint a Státus szolgálának hivatalokból való ki mozdíthatóságok határok közés való szoritása is, mint a milyenek valaha voltak. A Polgároknak nyilvánosságos törvényes állapotjuk környütlálosabban, és meg nyugtatóbb módon elintéztetett. A személynek, és a tulajdonnak szabadsága, a Törvény előtt való egyformaság, a Beszéd, és Irásbéli Szabadság batorságba tétettek. Azok a Gyülekezetek, mellyek külömben oly Tisztviselők által kormányoztattak, kik magok tartották magokat tellyes számban jövendőre a magok kebelekből választják ezeket, és olyan Deputatusokat rendelnek, kik a Gyülekezet jussait a Tisztviselőkkel szembe védelmezik, és a Gyülekezet jussainak igazgatására fel vigyázhatuak. Az Igazgatói Hatalom a külső dolgokra nézve pontosabban meg van határozva. Az én Országomnak Rendei ennekutánna a leg szélesebb értelemben együtt munkálódnak a Törvényhozásán, midőn ellenben azoknak hajdani befolyások tsupán abban határozódott, hogy hírek nélkül nem szüntethettek meg a tanátslásokra hozott Rendelések, melyhez azonban az Igazgatók soha sem volt kötvé. A Polgári és Büntető igazság szolgáltatása nagyobb magaerejűséget nyert; a legfelsőbb szintűgy mint a leg alsóbb Papi, és Tanító Intézeteknek, mind a Protestansok mind a Catholicusok Egyházi Jóságaiknak különös igazgatása által batorságos fundamentom adattatott. Sokkal jobban el van intézve, mint valaha, hogy a Katonaság száma soha a Státus szükségével, és erejével ellenkezésbe ne jöhessen. Én magam mint a familia ősi jószágainak magamra, s maradékimra nézve időszerént való birtokossa a magános Birtokosoknak

számába lépek; le mondok az azzal össze kötve volt felsőségi jussokkal való élésről; alája vetem ezen magános javaimat a' Státus adójának. — A' legfelsőbb rangu familiái Birtok, — a' Kamara Jószága — eddig mint az Uralkodó Háznak tulajdona személyes szükségeknek, és azután az Igazgatási költség egy részének kielégítésére szolgált. A' Kamara Jószága' jövedelméből az előtt meg határozva nem volt része az Uralkodó Háznak változtasson meghatározottá által, — a' többi pedig fordítsason mind tiszta Státus' tételjaira. Annak hajtandán a' Rendek előtt homályba volt igazgatása, a' jövedő Constitutziónak meghatározásai által, tökéletes világosságra hozatattik. Az adófizetes függővé tételik a' Státus Költségeinek telosságába, a' Kamara Jószága jövedelmének elégtelenségébe, és a' Státus' részszerent a' Kamara Jószágából, részszerent az adóbol gyült jövedelmeinek jó végre fordításába való belátástol. — A' Rendek vizsgálják meg a' Státus' minden számadását, és idő szerent való tudósítások által olyan karba helyeztetessék, hogy az Igazgatásnak folyamatajára annak egész kiterjedésében figyelmezhessenek. A' Státus' hitelezői egy e' végre fundált Adósságfizető kassza által fedeztetuek, melly az Igazgatásnak, és a' Rendeknek közös felvigyázása alatt az ezt illető törvény ereje szerent közös Tisztek által fognak igazgatódni. — Nem magok magokat telles számban tartó falusi s városi Tisztségeknak Tagjai viselik az én Népemnek leg fontosabb Jussaiban képét, hanem tulajdon szabad választás szerent való férfiak, egyik szakaszban az Ország gyűlésebeliek, a' másikkban örökös Rendek; mert a' Nemességnek a' Státushozképpent való állapotja' természete meggyőzött engemet a' felől, hogy alattvalóim

javával leg jobban megegyez az, hogy az egy különös kamarában tanátskozzon a' Hazza' dolgainról. A' Vallásnak tiszteletre méltó szolgálói, és a' mély belátású Tudósok, össze lesznek azzal kaptsolva. — (A' többi követhetik).

B é t s.

Tegnap, Mártzius' 17-dik napján ismét tíz millió forintokat égettek el a' Glazsziu az arra rendeltetve lévő elégető házban, a' már sokszor megirt rendtartással. Ezen tíz milliók az 1816-ban Október' 29-dikén kiadatott Felsőes Pátensnek erejeszerent kinyittatott 5 per centes költsönözésből gyűltek -be.

Itt alsó Austriában a' Jánuáriusi és Februáriusi kellemetes időért, igen kedvetlen, havas, nagyon hideg-essős, zivataros, némelykor fagyos napokkal fizet a' Mártzius. A' múlt pénteken (Márt. 14-dikén) pedig az a' különös levegői ritkaság is eléfordult itt, hogy délután fagyini-kezdvén, azt estvére homályos felhő követte; este 9-re 3 fertálykor a' hó és jég egygyütt sűrűen hullott, 9 órákor a' leg keményebb hó-zivatar közben villámlott, azt nagy égi tsattanás (rövid dördülés) követte, s ez a' levegőt hirtelen úgy megváltoztatta, hogy fél óramulva az égen szépen látszottak a' tsillagok.

Elégys Dolgok.

Tirolisban külömbkülömbféle szerentelenségeket okozott a' hegyek' tövei mellett lakó embereknek, a' hónap ezen hegyekről lett hirtelen való leomlása. — A' Hamburgumi levelek szerent Bonaparte Lucian Romában pafusust akart magának venni, hogy házanépével egyetemben Amerikába mehessen, hanem a' Romai Országlószerk jónak találta neki ezen passus ki nem adni addig, míg más Hatalmasságoknál is kérdést nem teszen a' dologrol.

Mart. 14-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 380 1/2 — forintot.

Mart. 15 dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 379 1/8 — forintot.

Egy Császári aranyért 17 fl. 16 kr.

Mart. 17-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 381 5/6 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Hivatalos Jelentés.

Néhaj Tekintetes Benedekfalvai Kiszél Pál, Magyar Udvari Ágens, Cs. K. Udvarnok, 's több T. N. Vármegyékben Tábla Bíró Urnak a' 21-dik számú Magyar Kurírban már jelentett halála valamint számtalan Ba. áti és Esmerősei között szomorúságot úgy hivatalos dolgaiban rendetlenséget okozhat, hanem ha minden vése öszvéköttetésben volt személyek jussaikra eleve felvigyáznak. Kiknek kedvéért ezennel jelentetik, hogy a' megboldogult Testamentomának Executora, T. Tasnádi Szűts István Udvari Ágens úr, minden írományait, és leveleit maga gondviselése alá vette, 's ehez képpest mindnyájan, kiknek valami keresetek vagy, ezzel hivatalossan intetnek, hogy: magokat a' tisztelt T. Tasnádi Szűts István Udvari Ágens Urnál, itt Bétsben, untr den Zuchlauben 470. az első emeletben balra a' fő gräditsnál, reggeli 9 órától fogva délutánni 3 oráig, egy fertály Esztendőnek, vagy is 3 Hónapok' elfolyása alatt, e' folyó Esztendő 's Hónap 15-dikétől fogva számlálva, vagy személyesen vagy pedig fränközött leveleik által jelentsék. Költ Bétsben, Martz. 15-ikén 1817-ik Esztendőben.

Jelentés.

Jelentjük az érdemes olvasóknak, hogy azon nevezetes Zöld Martzi nevü Haramiának élete és halála, Játékba foglaltatva, közönségesé fog tétettetni, és úgy ajánlatik mind egy igen szép morális és erkölcsi jelenésekkel fel ruházott Darab, nem mint némely minden csínosság és érzés nélkül való haszonvehetetlen munka — azért jelenti a' Szerző, hogy ha még eddig senki ugyan ezen név alatt lévő Munka nyomtatáshoz nem fogott, szándékát változtassa meg, már sajtó alatt lévén a' hirdetett darab — Szent György napi Vásárkor Debreczenben fog találatni egyenként, vagy sumason, a' mint kinek kinek tettzeni fog.

Ló-kótyavetye.

Ozoráról T. N. Tólna Vármegyében, czennel hírül adatik, hogy az it-

lévő Eszterházi Hertzegi Ménesből e' folyó Esztendőben Aprilis Hónapnak 17-dikén délelőtt 9 órakor mintegy 50 Darab helyben nevelt Csödör és Kantzalovak elfognak kótyavetye által adattatni. — Eladattatásoknak oka az, mivel a' rendes számot itt meghaladják. A' Vevő Urak egyfzeriben fognak Váltó Czédulában fizetni. — Melly is a' tit. tit. Ménessel bíró, és a' Lótartásban gyönyörködő Uraknak azzal az ajánlással jelentetik, hogy a' magok lófajtájakat, itt eredeti Arabs, és Császári eredeti Anyalovaktól származott Csödör és kantzalovának tetszések szerént való kapásával javíthatják. Költ Ozorán Martius' 10-dikén 1817-dik Esztendőben.

Híradás, Kolosvárról Erdélyből.

Az ide való Reformatum Kollegium Typographiája, mellyel egy jó betű öntő műhely is vagy on össze kötve, a' folyó esztendőben esendő Aprilis 24-dikén közönséges kótyavetyén a' többet ígérőnek egy más után folyó hat esztendőkre árendába adatik. Maga a' Typographia, melly egy jó tágas szobában van fel-állítva, áll két Sajtóból, 's azokhoz megkívántató minden féle Deák, Magyar, Német, Görög és Sidó öntött betűkből, egyéb eszközökből, 's készületekből. A' vele egybe kötött alkalmatosságok ezek: Jó tágas Udvar, ezen jó kút, szép veteményező kert, két jó lakó szoba, bolt, konyha és pintze. A' Concurrensben megkívántatik, hogy eligendő Cautiót tudjon állítani, 's a' betűöntéshez is értsen, a' lévén egyik fel-tétele a' kiadásnak, hogy tartoznék a' kopott betűket újra önteni a' Kollegyom betűöntő műhelyében. Egyéb feltételek a' környülálláshoz képest változtathatók, de minden esetre illendők lévén, ezeket a' kótyavetye alkalmatosságával is meg lehet állítani; vagy előre is értekeződni erántok a' Kollegyom Elöljáróinál. Kolosvár, Febr. 13-dikán 1817.

a' Kolosvári Ref. Kollegyom Elöljárói.